

Certifieringsregel för

Sakkunnig funktionskontrollant
(OVK)

-Behörighet N

-Behörighet K

Förord

Certifiering innebär bestyrkande från en oberoende tredjepart att personen uppfyller krav i standard eller annan form av specifikation. Certifiering av personer vid RISE baseras på standarden SS-EN ISO/IEC 17024.

Denna certifieringsregel anger villkor för certifiering av Sakkunnig funktionskontrollant, behörighet N och behörighet K.

Certifieringsregeln är framtagen med hjälp av en referensgrupp. Referensgruppen består av relevanta intressenter i den aktuella branschen. Revidering av certifieringsregeln kan bli aktuell som en följd av erfarenheter av certifieringsregelns tillämpning. RISE äger certifieringsregeln.

I Sverige råder stor frihet på arbetsmarknaden för många yrkesgrupper att verka utan krav på yrkesbevis eller krav på fackutbildning. Genom att vi på RISE blir anlitate för att utföra oberoende granskningar och att ställa ut certifikat, kan vi på så sätt hjälpa till att validera och kvalitetssäkra yrkeskompetenser. Detta ger en ökad trovärdighet för yrkesutövarna, samtidigt som det kan skapa visshet för de certifierades uppdragsgivare.

Borås 2019-09-06

Dag Sjöholm

RISE Research Institutes of Sweden AB
Certifiering

Huvudkontor:
Box 857
SE-501 15 BORÅS
Sweden

Telefon +46 10 516 50 00
Fax +46 33 13 55 02
E-mail info@ri.se
Internet www.sp.se

Personcertifiering nås via
Box 553
SE-371 23 KARLSKRONA
Sweden

Telefon +46 10 516 63 00
Fax +46 455 206 88
E-mail fragor.person@ri.se
Internet www.sp.se/personcertifiering

Innehållsförteckning

Förord	2
Innehållsförteckning	3
1 Omfattning	4
1.1 Arbetsbeskrivning	4
1.2 Bakgrund	4
1.3 Behörigheter	4
2 Krav på utbildning, erfarenhet och kompetens	5
2.1 Utbildning	5
2.2 Arbetslivserfarenhet	5
2.3 Lämplighet	6
2.4 Krav på kunskaper om bygglagstiftningen m.m.	6
3 Certifieringsprocessen	7
3.1 Allmänt	7
3.2 Ansökan	7
3.3 Granskning av ansökan	7
3.4 Examination - tentamen	7
3.4.1 Krav på godkänt resultat	7
3.5 Granskning och beslut	8
3.6 Certifikatets giltighet och årsrapportering	8
3.7 Förnyelse av certifiering	8
3.8 Innehavarens informationsskyldighet	9
3.9 Förändringar i certifieringsregeln	9
4 Övriga villkor för certifiering	9
5 Referenser	10

1 Omfattning

Denna regel omfattar krav för certifiering av personer i rollen som sakkunnig funktionskontrollant (OVK), behörighet N och K. Certifieringsregeln innehåller de väsentliga delar som finns i Boverkets föreskrifter, BFS 2011:16 med ändringar. Det är alltid kraven i Boverkets föreskrifter som gäller för certifiering och i rättsliga sammanhang. I de fall certifieringsregeln hänvisar till lagar, föreskrifter, standarder etc så är det alltid den senaste versionen/ändringen som gäller.

1.1 Arbetsbeskrivning

Arbetsuppgiften för en certifierad sakkunnig funktionskontrollant är primärt att kontrollera ventilationssystem. Obligatorisk ventilationskontroll, OVK, ska utföras av en certifierad sakkunnig funktionskontrollant. OVK görs för att öka förutsättningarna för ett bättre inomhusklimat i byggnader där människor vistas. OVK ska genomföras dels innan ett ventilationssystem första gången tas i bruk, dels regelbundet vid återkommande besiktningar. Vid en OVK kontrolleras att funktionen och egenskaperna hos ventilationssystemet överensstämmer med gällande föreskrifter. Det kontrolleras också att systemet inte innehåller föroreningar som kan spridas i byggnaden, att instruktioner och skötselansvisningar finns lättillgängliga för dem som ska sköta systemet samt att systemet i övrigt fungerar som det ska.

1.2 Bakgrund

Kravet på OVK har funnits sedan 1991. Syftet med bestämmelserna om funktionskontroll av ventilationssystem är att öka förutsättningarna för ett bra inomhusklimat i byggnader och visa att ventilationssystemet fungerar. OVK bidrar även till att människorna i byggnaden inte utsätts för skadliga luftföroreningar, ljudnivåer och radonhalter, eller andra oacceptabla hälso- och säkerhetsrisker. Det är byggnadens ägare som ska se till att funktionskontroll av ventilationssystem utförs enligt bestämmelserna i plan- och byggförordningen. Boverket ger ut de föreskrifter och allmänna råd som ligger till grund för certifiering av sakkunnig funktionskontrollant, BFS 2011:16 OVK1, med ändringar t.o.m. BFS 2017:10 OVK3.

1.3 Behörigheter

Behörighet får lämnas enligt 6 § BFS 2017:10 OVK3:

- Behörighet N Alla byggnader med S-, F- och FX-ventilation samt en- och tvåbostadshus med FT- och FTX-ventilation.
- Behörighet K Alla byggnader oavsett typ av ventilationssystem.

2 Krav på utbildning, erfarenhet och kompetens

2.1 Utbildning

All utbildning ska styrkas med betygskopior.

Utbildningskrav enligt 7-8 §§ BFS 2017:10 OVK 3:

7 § För att få behörighet N eller K ska sökanden ha allmän teknisk kunskap genom avlagd examen eller genomförd utbildning med inriktning mot installationsteknik i kombination med byggnaders styr- och reglerteknik, energisystem eller byggnadsteknik från:

- 1) teknisk högskola motsvarande minst 120 högskolepoäng,
- 2) yrkeshögskoleutbildning eller tidigare yrkesteknisk utbildning,
- 3) tre- eller fyraårig teknisk gymnasieutbildning, eller
- 4) annan likvärdig utbildning.

Allmänt råd

Annan likvärdig utbildning enligt punkt 4 ovan bör omfatta en studietid om minst 70 veckor.

Utbildningskravet kan även tillgodoses genom motsvarande utbildningar i annat land inom Europeiska unionen eller europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

8 § Allmän teknisk kunskap enligt 7 § krävs inte för sökande för behörighet N med minst sju års yrkeserfarenhet inom de områden som framgår av 9 §. Detsamma gäller för sökande för behörighet K med minst nio års yrkeserfarenhet inom de områden som framgår av 10 §.

2.2 Arbetslivserfarenhet

Den sökande ska med intyg eller med annan verifierbar information styrka praktisk erfarenhet enligt 9-10 §§ BFS 2017:10 OVK 3:

9 § För att få behörighet N ska sökanden efter erhållen allmän teknisk kunskap enligt 7 §, under minst två år ha varit yrkesverksam inom injustering och flödesmätning samt kontroll av sådana byggnaders ventilationssystem som framgår av 6 § för behörighet N.

10 § För att få behörighet K ska sökanden efter erhållen allmän teknisk kunskap enligt 7 § ha varit yrkesverksam inom injustering och flödesmätning samt arbetsledning, projektering, besiktning eller entreprenadkontroll av ventilationssystem typ FT/FTX under minst

- tre år med utbildning enligt 7 § första stycket 1,
- fyra år med utbildning enligt 7 § första stycket 2,
- fem år med utbildning enligt 7 § första stycket 3 eller 4.

Erfarenheten styrks med tjänstgöringsintyg eller annan likvärdig dokumentation. Med intyg menas ett dokument som redovisar den sökandes erfarenhet, men har en annan person än den sökande som intygsgivare. Intygsgivaren kan vara arbetsgivare, uppdragsgivare eller annan betrodd person som har kompetens och möjlighet att utöva insyn i den sökandes yrkesbana. Certifieringsorganet kontrollerar regelbundet med stickprov att intygade uppgifter är med verkligheten överensstämmande.

Utöver tjänstgöringsintyg ska den sökande redovisa erfarenhet med en projektlista.

I en projektlista behöver det framgå följande:

- Projektnamn
- Projektets omfattning: S-, F-, FX, FT- eller FTX-system
- Den sökandes roll i projektet
- Datum för projektet
- Referenser, med kontaktuppgifter såsom mail och/eller telefonnummer som kan styrka projektet.

2.3 Lämplighet

Den sökande ska med intyg styrka lämplighet enligt 16 §§ BFS 2017:10 OVK3:

16 § Den sökande ska vara lämplig för uppgiften. Lämpligheten ska styrkas med aktuellt intyg.

Allmänt råd

Intygsgivaren bör ha, eller ha haft, en nära arbetsrelation till sökanden som arbetsgivare eller liknande. Även intyg som lämnats från byggnadsnämnden bör kunna godtas.

2.4 Krav på kunskaper om bygglagstiftningen m.m.

Kunskapskrav enligt 11-15 §§ BFS 2017:10 OVK3:

11 § Utöver de kompetenskrav som anges i 7–10 §§ ska sökanden ha kunskaper avseende ventilation och inomhusmiljö samt energi inom tillämpliga delar av

- 1) plan- och bygglagen (2010:900), PBL, plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, samt de föreskrifter och allmänna råd som har meddelats med stöd av dessa författningar,
- 2) äldre lagar och föreskrifter som berör byggandet.

12 § Utöver de kompetenskrav som anges i 7–10 §§ ska sökanden ha kännedom avseende ventilation och inomhusmiljö samt energi inom tillämpliga delar av

- 1) arbetsmiljölagen (SFS 1977:1160) och Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd om arbetsplatsens utformning (AFS 2009:2),
- 2) Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd om asbest (AFS 2006:1),
- 3) Folkhälsomyndighetens allmänna råd om ventilation (FoHMFS 2014:18),
- 4) miljöbalken,
- 5) lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader,
- 6) förordningen (2006:1592) om energideklaration för byggnader, samt
- 7) Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2007:4) om energideklaration för byggnader. (BFS 2017:10).

13 § Sökanden för behörighet N ska också ha kunskap om

- byggnaders grundläggande inneklimatfaktorer som påverkar människors hälsa och mätmetoder för inneklimatfaktorerna,
- värmeåtervinningssystem med koppling till värme, och tappvatten samt dess uppbyggnad, komponenter och reglering,
- möjliga energieffektiviseringsåtgärder i ventilationssystemet med hänsyn till inomhusmiljön.

14 § Utöver kraven i 13 § ska sökanden för behörighet K ha kunskap om

- radonmätningar och möjliga åtgärdsförslag för att minska radon i byggnader,
- vatten- och luftburna komfortkylsystem och deras funktion, uppbyggnad komponenter och reglering.

15 § Sökandens kunskap och kännedom enligt 11–14 §§ ska dokumenteras genom skriftligt kunskapsprov.

3 Certifieringsprocessen

3.1 Allmänt

För att bli certifierad som sakkunnig funktionskontrollant behöver aktiviteterna i nedanstående certifieringsprocess följas. Vissa aktiviteter åligger den sökande att utföra och andra aktiviteter åligger RISE att utföra.

3.2 Ansökan

Ansökan sker i följande steg:

- a) Den sökande ansöker om certifiering via ansökan som finns på RISE webbplats under personcertifiering. I och med att ansökan skickas in accepteras ”RISE allmänna villkor” och ”Generella villkor för personcertifiering” samt RISE hantering av personuppgifter (GDPR).
- b) Den sökande faktureras en ansökningsavgift. Oavsett om den sökande uppfyller kraven eller inte, sker ingen återbetalning.
- c) Den sökande får tillgång till RISE kundportal genom en aktiveringskod som skickas ut efter ansökan. Den sökande loggar in till RISE kundportal och laddar där upp intyg och andra dokument som krävs för bedömning av den sökandes kompetens för certifiering.

3.3 Granskning av ansökan

Vid granskningen av ansökan kontrollerar RISE att ansökan är komplett, och att ansökan kan hanteras inom reglerna. Den sökandes redovisade kompetens bedöms av RISE certifieringsingenjör. Om certifieringsingenjören bedömer att ansökan inte är fullständig behöver den sökande komplettera med ytterligare information eller dokument. Utöver granskning av ansökan krävs att den sökande har skrivit ett godkänt kunskapsprov i regi av RISE (se examination) för att bli certifierad.

3.4 Examination - tentamen

Examination innebär att kandidaten genomgår kunskapsprövning. Prövningen sker i form av skriftlig tentamen. För att kunna bli certifierad ska denna prövning vara slutförd med godkänt resultat. Denna prövning tillhandahålls av RISE och bokas via RISE eller via utbildningsföretag som RISE har avtal med. Tentamen består av ett prov som är gemensamt för de båda behörigheterna N och K.

Vid ansökningstillfället får godkänd tentamen vara högst två år gammal. Dock kan eventuella väsentliga ändringar i lagstiftning som tillkommer sent, göra att en tidigare tentamen blir inaktuell och att en ny tentamen kan krävas i direkt anslutning till ansökningstillfället.

3.4.1 Krav på godkänt resultat

Kandidaten ska styrka sin kunskap inom området genom att uppnå godkänt resultat på en grundläggande tentamen. För att uppnå godkänt resultat ska kandidaten klara 70 % av maxpoängen. Kraven på godkänt resultat gäller vid nyansökan och förnyelseansökan (vid omcertifiering).

Om kandidaten inte uppfyller kraven på godkänt resultat vid tentamen för nyansökan och förnyelseansökan kan omtentamen ske. Efter tre underkända tentamina måste kandidaten ha ett uppehåll på minst sex månader innan ny omtentamen kan ske. Ny tentamen upprättas vid varje omtentamen.

3.5 Granskning och beslut

När granskningen av kandidatens kompetens är färdigbehandlad lämnas ärendet över till en certifieringsingenjör som inte har varit involverad i handläggningen inför beslut. När beslut är fattat skickar RISE dels beslutsbesked till kandidaten, dels papperskopia på certifikat om kandidaten valt detta alternativ i sin ansökan. Aktuell status i handläggningen av ärendet går alltid att utläsa i kundportalen.

När beslut om certifiering är fattat kan den certifierade kunden logga in på kundportalen för att ladda hem ytterligare kopia på certifikatet. Får kandidaten avslag på ansökan om certifikat redovisas skälen för detta. Kandidaten har möjlighet att överklaga beslut i enlighet med "Generella villkor för personcertifiering".

3.6 Certifikatets giltighet och årsrapportering

Giltighetstiden för certifikatet är fem år. Certifikatet gäller under förutsättning att certifikatsinnehavaren årligen har sänt in årsrapport till RISE som redovisar arbetslivserfarenhet som sakkunnig funktionskontrollant samt information om eventuell genomförd fortbildning.

Även "nollrapportering" ska lämnas in, det vill säga om certifikatsinnehavaren inte haft några uppdrag eller utbildningar under certifieringsperioden. Det är certifikatsinnehavarens ansvar att bevaka de datum som gäller för certifikatets giltighet och att höra av sig till RISE i god tid för förnyelse av certifikatet. I regel är dock RISE behjälpliga med detta.

För granskning av årsrapport och rapportering till Boverket fakturerar RISE en avgift.

3.7 Förnyelse av certifiering

När innevarande certifieringsperiod går ut för ett certifikat har certifikatsinnehavaren möjlighet att certifiera om sig för en ny period. Förnyelse kan göras inom ett år efter att tidigare certifiering gått ut. Förnyelsen följer samma process som vid en ny ansökan om certifiering, vilket innebär att den sökande genomgår kapitel 3.2 – 3.6.

Vid ansökan om förnyelse ska den sökande skicka in:

- a) Ansökan om förnyelse, se kapitel 3.2
- b) Årsrapport för det senaste året, se kapitel 3.6
- c) Lämplighetsintyg, se kapitel 2.3
- d) Intyg om genomförd godkänd tentamen, se kapitel 3.4

Omcertifiering enligt 20 § BFS 2017:10 OVK3:

20 § För att få ett nytt beslut om certifiering ska den certifierade funktionskontrollanten gå igenom en förenklad kompetensprövning eller en förnyad grundlig kompetensprövning. Endast om det finns särskilda skäl krävs det en förnyad grundlig kompetensprövning. Lämplighet enligt 16 § ska alltid prövas.

Allmänt råd

Vid en förenklad kompetensprövning kan det, förutom att pröva lämplighet, räcka att genom skriftligt kunskapsprov kontrollera att funktionskontrollanten skaffat ny kunskap under den senaste femårsperioden inom de områden som omfattas av 11–14 §§.

Särskilda skäl, som gör att det krävs en förnyad grundlig kompetensprövning, kan vara att den sökande inte har arbetat som funktionskontrollant eller varit samordnare för funktionskontroller i väsentlig omfattning under den senaste femårsperioden.

Arbete i väsentlig omfattning bör omfatta minst 500 timmars arbete.

Om den sökande inte uppfyller förnyelsekraven kan ansökan istället hanteras som en ansökan om ny certifiering.

3.8 Innehavarens informationsskyldighet

Innehavaren av certifikatet ska utan dröjsmål informera RISE om ändringar som kan påverka den personliga förmågan att fortsätta uppfylla kraven för certifieringen.

3.9 Förändringar i certifieringsregeln

När det sker ändringar i certifieringsregeln som kräver ytterligare utvärdering kommer RISE att informera om vad som krävs av den certifierade för att uppfylla de ändrade kraven.

4 Övriga villkor för certifiering

Det är möjligt att rapportera klagomål mot en person som RISE har certifierat. Klagomålet ska vara skriftligt och ska handla om brister som har en tydlig koppling till kraven i denna certifieringsregel. RISE bekräftar till den klagande om klagomålet är relaterat till aktiviteter som RISE är ansvarig för. Om klagomålet är betydande informerar RISE även den certifierade personen. RISE utreder klagomålet och den klagande får information under utredningens gång. Beslut i klagomålet fattas av en person som inte har varit involverad i det uppdraget som klagomålet avser. Beslutet meddelas den klagande. Civilrättsliga tvister hanteras av domstol. Klagomål mot RISE certifieringsbeslut eller avslag om certifiering hanteras av RISE Certifieringsstyrelse.

Utfärdat certifikat kan återkallas av RISE, tillfälligt eller definitivt, om villkoren för certifieringen inte är uppfyllda. Detta och andra specifika villkor för personcertifiering framgår av "Generella villkor för personcertifiering" i RISE INFO 2010:33.

En person med giltigt certifikat har möjlighet att marknadsföra detta genom att använda certifieringsmärket eller logotyp från RISE. Villkor för användningen av märken och logotyper framgår av information på RISE webbplats alternativt kan informationen erhållas direkt från RISE. När certifikat upphör att gälla, upphör personens eller företagets rätt att marknadsföra certifikatet.

5 Referenser

SS-EN ISO/IEC 17024	Bedömning av överensstämmelse – Krav på organ som certifierar personer
BFS 2011:16 OVK 1	Boverkets föreskrifter och allmänna råd om funktionskontroll av ventilationssystem och certifiering av sakkunniga funktionskontrollanter
BFS 2012:6 OVK 2	Boverkets föreskrifter om ändring i föreskrifter och allmänna råd (2011:16) om funktionskontroll av ventilationssystem och certifiering av sakkunniga funktionskontrollanter
BFS 2017:10 OVK 3	Boverkets föreskrifter om ändring av verkets föreskrifter och allmänna råd (2011:16) om funktionskontroll av ventilationssystem och certifiering av sakkunniga funktionskontrollanter